

חוק הרשויות המקומיות (הקניית רכוש ציבורי), תשי"ח-1958 *

הגדרות

1. בחוק זה –

“רשות מקומית” – עיריה או מועצה מקומית;
“נכסים” – מקרקעין ומטלטלין, לרבות זכות מוחזקת או ראויה וטובת הנאה בהם וכן חובות והתחייבויות שנוצרו בקשר אתם;
“מטרה ציבורית” – לרבות חינוך, תרבות, בריאות וסעד.

הקניית נכסים

2. (א) שר הפנים רשאי, בצו הקנייה, להקנות לרשות מקומית, על פי בקשתה, נכסים אלה:

(1) נכסים המשמשים או ששימשו שירות ציבורי שאותה רשות מקומית רשאית לתתו לפי כל חיקוק, והם נכסים של ועד מקום, אגודה שיתופית, חבר בני אדם או יחידים, אשר –

(א) מלאו למעשה בתחום הרשויות המקומיות לפני הקמתה את התפקיד של הרשות המקומית, או

(ב) מלאו למעשה בתחום הרשות המקומית לפני הקמתה או לפני יום ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948) תפקיד מתפקידיה של רשות מקומית, בהיקף או בדרך שרשות מקומית נוהגת למלא תפקיד כזה או בדומה להם;

(2) קרקע מסוג מתרוכה שבתחום הרשות המקומית, המשמשת במיוחד את צרכי התושבים של אותה רשות;

(3) נכסים אחרים שנרכשו או הוקמו, למטרה ציבורית, לטובת תושבי הרשות מכספי ציבור, ממתנה או מהנחלה, לפני הקמת הרשות המקומית או לפני יום ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948), ואין בידי התוענים לבעלות עליהם כדי להוכיח שבעלות זו הוקנתה להם כדי לאפשר להם את הניהול הייחודי של נכסים אלה.

(ב) בנכסים שפסקה (1) לסעיף קטן (א) חל עליהם ושהם חלק ממפעל, למעט מפעל מים המספק מים גם למטרות חקלאיות, לא יינתן צו הקנייה אלא על המפעל כולו.

(ג) בקשת רשות מקומית בדבר מתן צו הקנייה תוגש על פי החלטת המועצה של הרשות המקומית.

(ד) לפני מתן צו הקנייה תפורסם ברשומות ובכל דרך אחרת שיוורה עליה שר הפנים הודעה על כוונתו ליתן צו הקנייה על נכס פלוני.

(ה) צו ההקנייה יפרש את הפסקה בסעיף קטן (א) שמכוחה ניתן הצו ויפורסם ברשומות ובכל דרך אחרת שיוורה עליה שר הפנים.

(ו) היה בדעתו של ראש עיריה או של יושב ראש מועצה מקומית להעמיד על סדר יומה של מועצת הרשות המקומית הצעה בדבר הקניית מקרקעין לפי סעיף זה, רשאי הוא לבקש מאת שר הפנים, להורות שתירשם בספרי האחוזה הערה בדבר הצעת ההקנייה, ושר הפנים, אם שוכנע כי יש לכאורה סמכות להקנייה, רשאי להורות על רישום ההערה.

(ז) תקפה של הערה שנרשמה לפי סעיף זה יפוג בתום ששה חדשים מיום שנרשמה זולת אם ניתן צו ההקנייה בתוך אותה התקופה.

3. סעיף 2 אינו חל על נכסים שנתקיימה בהם אחת מאלה:

(1) הוקדשו לפי כל דין לצרכי צדקה כמשמעותם בסעיף 2 (2) לפקודת ההקדשות לצרכי צדקה¹;

אין תחולה על צרכים דתיים, הקדשות, מפעלי ניקוז ומפעל מים

* נתקבל בכנסת ביום י"ט באב תשי"ח (5 באוגוסט 1958); הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בה"ח 318, תשי"ח, עמ' 338.

1 חוקי א"י, כרך א', פרק י"ד, עמ' 107.

(2) משמשים לצרכים או לשירותים דתיים;

(3) משמשים למפעל ניקוז היכול לשמש נושא להקנייה לפי סעיף 16 לחוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות, תשי"ח-1957², או לאישור תכנית לפי סעיף 51 לחוק האמור;

(4) משמשים מפעל מים שאינו מספק מים לרוב התושבים של הרשות המקומית ושרוב אספקת המים שלו איננו לתושבי הרשות המקומית; אולם מותר לתת צו הקנייה, בכפוף לאמור בסעיף 2, על באר מים שהיא חלק ממפעל מים, ועל הנכסים הכרוכים בבאר, כשרוב אספקתה לצרכים ביתיים.

4. בצו הקנייה רשאי שר הפנים לחייב את הרשות המקומית בתשלום פיצויים תמורת כל השקעה שאינה של הציבור ושנפגעה לדעתו על ידי ההקנייה, או, באין השקעה כאמור, לקבוע שאין על הרשות המקומית לשלם כל פיצוי עבור ההקנייה; חייב שר הפנים את הרשות המקומית בתשלום פיצויים, יקבע את שיעורם; כן רשאי השר לקבוע בצו את שאר תנאי ההקנייה או דרכי ביצועה.

התמורה בעד הרכוש המוקנה ותנאי ההקנייה

5. צו הקנייה מקנה את הנכס לרשות המקומית בכפוף לכל זכות שהיתה קיימת בו ערב ההקנייה; אולם אם נוצרה זכות כאמור שלא בקשר עם המטרה הציבורית או השירות הציבורי שהנכס משמש או נועד לשמש – חייב מי שיצר את הזכות לשלם לרשות המקומית את ההפרש בין שווי של הנכס כשהוא חפשי מהזכות ובין שווי כשהוא כפוף לה.

תוצאות ההקנייה

6. הנכסים המוקנים יירשמו מכוח צו ההקנייה על שם הרשות המקומית בכל פנקס המתנהל על פי דין; אולם ציווה שר הפנים לפי סעיף 4 על תשלום תמורה, יחולו הוראות מיוחדות אלה:

רישום הרכוש מכח ההקנייה

(1) שר הפנים יורה בצו ההקנייה, לרשות המקומית להפקיד את התמורה בבית המשפט או יקבע לה הסדר אחר הנראה לו סביר לתשלום התמורה;

(2) לא יבוצע רישום לפי סעיף זה אלא אחרי שקיימה הרשות המקומית את המוטל עליה בסעיף זה, ותעודת שר הפנים בדבר קיום החובה האמורה תהיה ראייה לדבר לענין הרישום.

7. העברת נכסים עקב צו ההקנייה פטורה מתשלום מס, אגרה או תשלום חובה אחר המשתלמים למדינה או לרשות המקומית.

פטור ממסים

8. מי שטוען לזכות כל שהיא בנכסים המוקנים ורואה את עצמו נפגע על ידי ההקנייה או תנאיה, או על ידי ההוראות בדבר מתן תמורה או אי מתן תמורה בעד הנכסים, או על ידי שיעור התמורה, רשאי לבקש סעד על ידי הגשת תובענה נגד המדינה והרשות המקומית לפני בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא תחומה של הרשות המקומית.

סעד בבית משפט

9. תובענה לביטול צו הקנייה תוגש תוך ששה חדשים מיום תחילת תקפו של הצו.

מועד להגשת תביעת ביטול

10. שילמה הרשות המקומית לבית המשפט כל סכום שנצטוותה לשלם כתמורה או כפיצויים לפי חוק זה, ישמש לה התשלום הגנה טובה בכל תביעה שתוגש נגדה על ידי אדם הטוען שהוא זכאי לאותו תשלום.

תשלום בבית המשפט – שחרור

11. בית המשפט רשאי לבטל צו הקנייה או לשנותו או להחזירו לשר הפנים לעיון שנית, ורשאי הוא לתת כל סעד ביניים או סעד משלים הנראה לו.

סמכויות בית המשפט

² ס"ח 236, תשי"ח, עמ' 4.

12. שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוע; ביצוע ותקנות שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי הדין בבית המשפט לפי חוק זה ובדבר דיני הראיות שיונהגו לפיהם.

13. (א) במשך שנה אחרי תחילת חוק זה או אחרי הקמת הרשות המקומית הנדונה, הכל לפי המועד המאוחר יותר, לא יועבר נכס שמותר לתת עליו צו הקנייה לפי סעיף 2 ולא תוקנה בו זכות שיש בה כדי להגביל את הבעלות בו אלא בהיתר שר הפנים זולת אם דחה שר הפנים את בקשת הרשות המקומית להקנותו; אולם לא תיפסל עיסקה או העברה על פי הוראות סעיף זה בלבד, אם מקבלי ההעברה או הזכות רכשו את הנכס או את הזכות בתום לב ונתנו תמורה מלאה בעדם.

(ב) הועבר נכס או הוענקה זכות כאמור בסעיף קטן (א) ללא היתר שר הפנים, אולם ההעברה או ההענקה אינן פסולות בהיותן מבוזעות בתום לב ובתמורה מלאה, רשאי שר הפנים, על פי בקשת הרשות המקומית הנדונה, לאשר בתעודה, שאילולא ההעברה או ההענקה היה מקנה את הנכס לרשות המקומית מכוח חוק זה או היה מקנה אותו חפשי מהזכות שהוענקה, הכל לפי הענין; ניתנה תעודה כאמור, חייב מי שביצע את ההעברה או ההענקה בתשלום פיצויים לרשות המקומית בעד סיכול ההקנייה כאמור, בשיעור שייראה צודק לבית המשפט בנוסבות הענין.

(ג) הוראה את עצמו נפגע על ידי תעודה לפי סעיף קטן (ב) רשאי לבקש סעד על ידי הגשת תובענה נגד המדינה והרשות המקומית לפני בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא תחום הרשות המקומית או על ידי טענות הגנה כתביעת פיצויים לפי סעיף קטן (ב); הוראות הסעיפים 9, 10, 11 ו-12 יחולו על הליכים אלה בשינויים המחוייכים לפי הענין.

(ד) אם אחרי יום כ"ג בתמוז תשי"ז (22 ביולי 1957) ולפני תחילתו של חוק זה הועבר נכס כמפורט בסעיף 2 לאדם שאין לתת נגדו צו הקנייה לפי חוק זה, או שהוענקה תוך אותה תקופה זכות בנכס לטובת אדם כאמור, שלא בקשר עם השירות הציבורי או המטרה הציבורית שהנכס משמש או נועד לשמש, רשאית הרשות המקומית לקבוע בבית המשפט המחוזי את ביטול ההעברה או הזכות ובית המשפט רשאי לבטלן אם ראה שמן הצדק לעשות כן, והכל בתנאים שייראו לבית המשפט.

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

ישראל ברי-הוד
שר הפנים

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

חוק הרשויות המקומיות (סמלים), תשי"ח-1958 *

הגדרת

1. בחוק זה -

"רשות מקומית" - עיריה או מועצה מקומית או איגוד ערים.

סמל של רשות
מקומית

2. (א) רשות מקומית רשאית, ברוב דעות של חבריה, לקבוע לעצמה סמל.
(ב) רשות מקומית שהחליטה לקבוע לעצמה סמל, תקבל עליו אישורו של שר הפנים ותפרסם ברשומות את הסמל שאושר, ומשעשתה כך יהיה הסמל לסמלה של אותה רשות מקומית.

(ג) דין שינוי בסמל - כדין קביעת סמל.

* נתקבל בכנסת ביום י"ט באב תשי"ח (5 באוגוסט 1958); הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בה"ח 351, תשי"ח, עמ' 295.